

Beslutningsgrunnlag for sibirnattfiol *Lysiella oligantha* (Turcz.) Nevski

Bakgrunnsinformasjon

Sibirnattfiol er en orkide med en såkalt disjunkt utbredelse. Den vil si at den har svært spredte forekomster, med europeisk forekomst i Nord-Norge og i Abisko (Sverige) og andre forekomster i østlige Asia. Med svært begrenset utbredelse i Europa, har forekomstene i Norge historisk sett vært populære blant plantesamlere og arten ble derfor høstet hardt i lett tilgjengelige områder. Den har derfor vært skjermet tidligere.

Arten vokser på fuktig hei og grasmark på baserik grunn og er knyttet til NiN-typene sterkt kalkrik fjell-lynghei (T3-C-11), sterkt kalkrik leside (T3-C-10) og sterkt kalkrik fjell-lavhei (T3-C-12).

Status

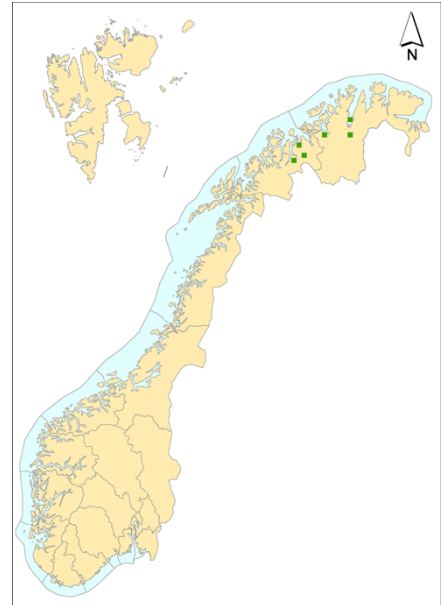
Arten har status sterkt truet (EN) i Norsk rødliste for arter 2015 (2010: sterkt truet (EN); 2006: kritisk truet (CR)).

Arten forekommer i Målselv, Storfjord, Kåfjord, Nordreisa og Kvænangen (Troms), Alta og Porsanger (Finnmark). Det er relativt mange kjente forekomster for arten (12-15), men arten har ikke blitt gjenfunnet eller forsøkt gjenfunnet for flere av disse, derfor er antallet lokaliteter inkludert i rødlistevurderingen i 2015 noe lavt. Arten har imidlertid blitt funnet på nye lokaliteter i Troms de siste årene. Skibotn er ett område hvor man vet at arten forekommer, men hvor stedsangivelsene er unøyaktige. Delpopulasjonene hos sibirnattfiol er ofte små, med 15 eller færre blomstrende individer. To funn registrert i Artsobservasjoner fra 2015 og 2017 oppgir henholdsvis 50 og 55 blomstrende individer på to forekomster i Nordreisa. Det er derfor trolig flere forekomster og individer enn det som er oppgitt ved forrige rødlistevurdering.

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for arten:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1	Infrastruktur (veier, broer, flyplasser mm.)	Arten er utsatt for blant annet veiutbygging og den første kjente lokaliteten for Europa ble borte ved omleggingen av E18 i Alta.	Pågående	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50%)	Rask reduksjon (> 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 2	Påvirker habitatet (beite tråkk mm.)	Områder i Nordreisa og Porsanger overbeites av tamrein.	Pågående	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50%)	Langsom, men signifikant, reduksjon (< 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 3	Flora-/faunakriminalitet	Arten har historisk sett vært populær blant plantesamlere og blitt høstet hardt i lett tilgjengelige områder.	Opphørt, kan inntreffe igjen	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50%)	Ukjent

Antall individer	<250
Antall lokaliteter	>6
% europeisk bestand	>50%
% verdens bestand	<1%

Mål og nullalternativ

Målet for arten er å gå ned én rødlistekategori på Norsk rødliste for arter i 2035, noe som tilsvarer sårbar (VU). Med bedre kunnskap om kjente forekomster er det ganske sannsynlig at arten kan oppnå hovedmålet, men arten er sårbar for tilfeldige hendelser fordi delpopulasjonene gjerne er små og få. For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for arten	Populasjonsegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
Delmål 1	Populasjonsstørrelse	>250	<250
Delmål 2	Antall lokaliteter	>10	>10
Delmål 3	Habitatkvalitet	Habitatet for arten har god tilstand	Pågående nedgang i kvaliteten på artens habitat

Kunnskapshull

Det er ikke foreslått prosjekter som vil dekke kunnskapshull for arten, ut over eventuelle prosjekter om kunnskapsinnhenting som er knyttet til tiltak.

Tiltak

For å nå delmålene vil følgende tiltak bidra i positiv retning. Tiltakene er beskrevet, og nåverdien av tiltakskostnader er beregnet for perioden fra tiltakene antas igangsatt (2019) og fram til 2035.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktor	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	Kartlegge forekomster	Det er antakeligvis flere forekomster av arten enn oppgitt i Norsk Rødliste for arter 2015. Ved å oppsøke kjente forekomster og også kartlegge dårlige kjente områder (Skibotn), vil antakeligvis antallet lokaliteter hvor arten finnes overstige 10. Det er også hensiktsmessig å telle antall reproduserende individer i en slik kartlegging for å undersøke om antallet er >250. Dette bør gjøres over minst to feltsesonger da populasjonsdynamikken for arten er dårlig kjent.	1 og 2	Toårig	kr 190 000
Tiltak 2	Hindre nedbygging	Utbygging og nedbygging av kjente forekomster utgjør en trussel for arten. Antall lokaliteter må sikres for å nå hovedmålet. All utbygging på kjente forekomster må derfor stanses eller unngås i fremtiden. Dette må gjøres for lokaliteter med kjent forekomst av sirbinnattfiol.	1	Engangs	Trolig middels til høye kostnader
Tiltak 3	Hindre slitasje fra tamrein	Lokaliteter med mye tråkk fra tamrein må identifiseres og sikres mot slitasje. Dette gjelder først og fremst for lokaliteter i Nordreisa og Porsanger. Mer kartlegging trengs før tiltaket iverksettes.	2	Engangs	Kostnad ikke beregnet

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Blant mulige tiltak som er listet ovenfor, er det identifisert én tiltakspakke. Tiltakspakken består av aktuelle tiltak som til sammen gjør at målet nås med minst 50% sikkerhet.

	Tiltak som inngår i pakken		Sannsynlighet for måloppnåelse	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltakspakke 1	Tiltak 1	Tiltak 2	95-100%	kr 190 000 + kostnader for tiltak 2

Samlet vurdering og anbefaling

Tiltakspakke 1 anbefales. I første omgang anbefales det at de kjente lokalitetene med sirbinnattfiol oppsøkes på nytt, slik at artens tilstedeværelse kan bekreftes og individantall estimeres. Dette vil alene sannsynligvis føre til at sirbinnattfiol kan vurderes til en lavere rødlistekategori. Deretter må minimum 10 lokaliteter med til sammen

>250 individer sikres mot fremtidige nedbygging. Dette vil innebære arealkostnader, som foreløpig ikke er beregnet, men areal der arten vokser er begrenset. Ved gjennomføring av tiltak 1 bør der vurderes hvor mye påvirkning tamrein har på delpopulasjonene av sibirnattfiol. Dersom dette har sterk negativ påvirkning bør tiltak 3 vurderes og kostnader beregnes. Deler av tiltak 3 kan komme som erstatning for deler av tiltak 2.

Aktuelle virkemidler

For å utløse tiltakspakken er aktuelle virkemidler beskrevet i tabellen under.

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
11.9	Privatrettslige virkemidler	2,3	Tinglyst avtale med grunneiere av kjent lokalitet for å hindre forringelse av leveområdet.	Hovedvirkemiddel inntil vi får bedre kunnskap om arten.
11.2.1	Prioritert art	2,3	En prioritering vil beskytte alle forekomstene av arten, også hittil ukjente forekomster..	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet vil sikre alle individer.
11.1	Områdevern	2,3	Aktuelt for dagens kjente lokaliteter.	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet vil gi en sterk sikring.
12.2.2	Ny driftspost - trua natur.	1,3		Ny kunnskap er viktig for å kunne vurdere behov for videre tiltak og virkemidler. Tamrein er en påvirkningsfaktor.

Samlet vurdering og beskrivelse av virkemidler

Det er identifisert virkemidler som kan sikre gjennomføring av nevnte tiltak.

Mangelen på kunnskap om arten gjør at virkemidlene prioritert art og områdevern ikke er vurdert som hensiktsmessig på nåværende tidspunkt. Det gjelder også i forhold til virkemidler for å gjøre noe med påvirkningen fra tamrein. Kunnskapsinnhenting kan være tilstrekkelig for å nå målsettingen.

Det anbefales at innhenting av kunnskap gjennomføres og at dette finansieres ved ny budsjettpost på miljøforvaltningens budsjett.

Hvis ny kunnskap tilsier at det er behov for å iverksette tiltak og virkemidler for å nå målsettingen, må en komme tilbake til en slik vurdering.

Anbefalt virkemiddelpakke

Nr	Virkemiddel
12.2.2	Ny driftspost – trua natur

Sannsynlighet for måloppnåelse	95-100 %
--------------------------------	----------

Kostnader	Kr. 190 000,- + "middels til høye kostnader" for sikring av areal
-----------	---

